

Diệu kỳ lăng đá Quận Vân (Hà Tây)

Qua cầu vượt từ quốc lộ 1A chưa đầy 2km đã tới thôn Nỗ Bạ, xã Vân Tảo - huyện Thường Tín - tỉnh Hà Tây. Du khách như lạc vào thế giới cổ tích khi thấy nổi lên giữa cánh đồng lúa xanh mướt một khu lăng tẩm và rất nhiều tượng binh lính, voi đá, ngựa đá, nghê đá, văn bia tinh xảo sừng sững đứng đó đã hơn 300 năm.

Được xây dựng từ năm 1734, đến nay lăng Quận Vân trải qua nhiều thăng trầm. Sự cố “phũ phàng” nhất vào năm 1914, mưa lũ lớn, đê Xâm Thụy vỡ tạo thành dòng chảy cuốn cuộn nhấn chìm cả làng Nỗ Bạ. Nhưng lạ thay, chỉ có quần thể lăng Quận Vân không bị cuốn trôi mà dòng phù sa chảy cuộn lại bồi tụ chính tại đây, bao phủ kín toàn bộ khu lăng mộ. Cho đến hàng chục năm sau, chỉ còn thấy tòa tháp lăng và vài đầu voi đá, ngựa đá nhô lên khỏi mặt đất. Gần một thế kỷ, vùng lăng đá xưa biến thành đồng ruộng trồng ngô khoai. Mãi đến năm 1986, hợp tác xã chủ trương lấy bớt đất phù sa để trồng ngô, máy ủi, máy xúc làm việc suốt đêm ngày. Càng đào, các cổ vật quý giá càng lộ thiên làm người dân Vân Tảo sửng sốt. Họ không ngờ ngay trên quê hương mình có một di tích văn hóa đẹp lạ lùng như vậy. Các nhà khoa học khảo cổ đã về nghiên cứu và UBND tỉnh ra quyết định bảo vệ di tích năm 1988. Tại quần thể lăng mộ hiện vẫn còn 2 tượng voi đá, 2 tượng ngựa đá, 2 tượng lính canh mang long đao, bầy nghê đá, tòa tháp, hầm mộ và rất nhiều văn bia. Người thì bảo các bức tượng đó “tái hiện” cuộc sống của vị đại quan đã từng một thời cũng có công trận mạc, mang voi, ngựa đi đánh giặc, có người bảo đó là biểu tượng của sự mạnh mẽ, quyền uy của quan tứ trụ triều đình... còn các cụ già trong làng thì được cha ông truyền lại bao giai thoại về lăng đá. Để có được những bức tượng voi đá, ngựa đá, nhà bia, lăng mộ khổng lồ cũng bằng đá, hàng trăm, hàng ngàn người thợ đã lao động cật lực bao năm. Bởi những tượng voi đá, ngựa đá kia ước tính nặng 7-10 tấn, cần phải được đẽo từ khối đá to gấp 3 lần nó, nặng vài chục tấn. Đó là chưa kể đến những phiến đá to khổng lồ được đẽo bằng làm móng đõ bên dưới. Nhà bia cũng hoàn toàn bằng những khối đá lắp ghép tinh vi...

Nỗ Bạ (nghĩa là không có bạn), nhưng bây giờ là vùng đất này không còn là “không có bạn” nữa, mà đã phát triển về mọi mặt, có nhà máy, cánh đồng hoa mọc lên, dịch vụ internet đã về tận thôn, xã. Và cũng chính nhờ sự khởi sắc về kinh tế, văn hóa mà lăng mộ cổ từ chỗ bị chôn vùi ngủ yên trong lòng đất nay càng “tỏa sáng”. Năm 2003, quần thể lăng đá vừa được Bộ Văn hóa - Thông tin công nhận là Di sản văn hóa cấp quốc gia, sắp tới sẽ được quy hoạch, xây dựng thành điểm du lịch hấp dẫn. Rằm tháng Giêng hàng năm, làng Nỗ Bạ tổ chức mở hội tại lăng, du khách về tham quan rất đông.

Thăm lăng đá Quận Vân, du khách không những kinh ngạc vì hiếm thấy nơi nào có được một quần thể những tác phẩm nghệ thuật bằng đá vừa khổng lồ, vừa tinh xảo như nơi đây. Mà ai nấy đều khâm phục, ngưỡng mộ trước các tác phẩm nghệ thuật bằng đá của những người thợ ngày xưa.